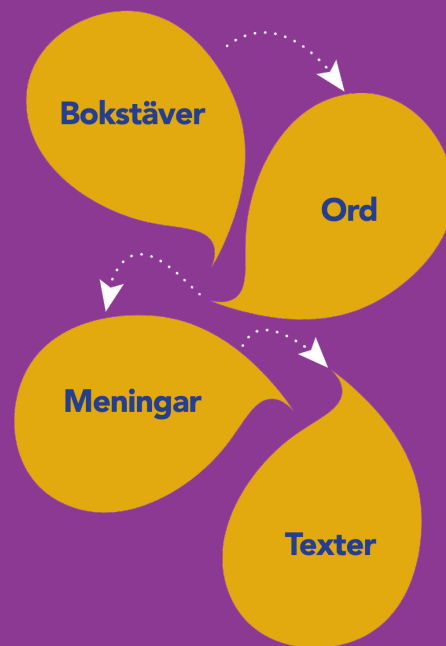

Phonics

– så gör du för att lyckas med tidig läsinlärning

Forskning pekar på att den strukturerade ljudningsmetoden *phonics* är den mest effektiva för att nybörjarläsare ska knäcka läskoden. Hur skapar vi en läsundervisning som verkligen ger alla elever förutsättningar att lyckas? Vi frågade läsforskarna Linda Fälth (lärare) och Anna Eva Hallin (logoped).

Berätta, vad är *phonics*?

»Strukturerad ljudningsmetod eller *phonics* är en effektiv och forskningsbaserad läsinlärningsmetod. Det innebär att man lär ut kopplingen mellan språkljud (fonem) och bokstav eller bokstavsgrupp (grafem) på ett systematiskt och explicit sätt i tidig läsundervisning. Man lär alltså eleverna hur man ljudar. Det första steget är att hjälpa eleverna att förstå att ord är uppbyggda av ljud. När eleverna har utvecklat den medvetenheten kan de förstå den alfabetiska principen – att fonem och grafem kan kopplas samman – vilket är avgörande för att knäcka läskoden, börja ljuda och sedan bli självständiga läsare.

Strukturerad ljudningsmetod ska alltid kombineras med ett språkutvecklande och läsfrämjande arbete, till exempel, genom interaktiv högläsning och text-samtal, eftersom både avkodning och språkförståelse är nödvändigt för en god läsförmåga.«

Hur ser det praktiska arbetet ut i klassrummet?

»Det innebär att eleverna:

→ Tränar på att lyssna och identifiera språkljud genom språklekar för att bygga språklig (särskilt fonologisk) medvetenhet t.ex. enligt Bornholmsmodellen.

→ Lär sig de första bokstäverna och att koppla ljud till dessa bokstäver – med en början i ljud som går att hålla ut, och högfrekventa bokstäver som är visuellt olika varandra för att underlätta ljudande läsning.

→ Övar på att läsa ord och meningar i en tydlig progression – först korta och ljudenligt stavade ord med just de bokstäver man lärt sig, men allt eftersom mer mer komplexa mönster.

→ Får regelbunden lästräning i både gemensamma och enskilda övningar, där högläsning, arbete med ordförråd, läsförståelsestrategier och samtal om textens innehåll ingår. Att läsa mycket och varierat, på rätt nivå, är nödvändigt både för att automatisera avkodningen och utveckla språket vidare.«

Är *phonics* en metod för alla elever?

»Många elever – kanske runt 70 procent – knäcker läskoden nästan oavsett undervisningsmetod. Men det betyder inte att andra metoder är bättre för dem än *phonics*, utan bara att de klarar sig ändå. De övriga 30 procent, behöver den systematiska undervisningen och träning för att lyckas knäcka läskoden. Självklart är differentierad undervisning – att möta eleverna där de är – centralt även i den tidiga läsundervisningen, och *phonics* ska alltid integreras med andra språkutvecklande insatser i skolan. Under de första åren i lågstadiet är det dock prioriterat att alla barn knäcker läskoden för att ge dem möjlighet att bli självständiga läsare.« •